

סימן פא

בדבר מלבושים שבמדינה זו אם יש חשש איסור מלבושי נכרים והבאים לכאן מפולין אם רשאי ללבושן

י"ד מרחשון תשי"ג.

מע"כ ידידי הרב המופלג מהר"ר בנימין צוקער שליט"א.

בענין המלבושים שבמדינה זו שאין חלוק בין ישראלים לנכרים אם מחוייבין בני פולין שבאו לפה וגם הנולדים מהם בפה ללבוש אותן המלבושים שהיו נוהגין בפולין מצד האיסור דמלבושי נכרים ואף שהאב כבר שינה בבואו לפה היה זה באיסור שנשאר האיסור כדאייתא בח"ס חאו"ח ס"ס קנ"ט. והעולם כמעט כולם נוהגין היתר אף יראי ה' אם יש ממש בהיתדם.

הנה שיטת מהרי"ק בשורש פ"ח שליכא שום דין שנצטרך ללבוש בגדים אחרים מהנכרים ורק אם לבישת הנכרים הוא פריצות ודרך גאווה והישראלים תנהיגו שלא ללבושם יש בזה האיסור. וכן אם הוא בלא שום טעם וצורך אלא לחוק הבל ושטות אסור שהלבישה בזה מראה שהוא רק להדמות אליהם דאל"כ למה יעשה כדברים התמוהין האלה ובוה משמע שאסור אף שלא תנהיגו עדין ישראל כלום. ופסק כן הרמ"א בס"י קע"ת אך הרמ"א נקט בטעם איסור ענין השני כשלבשתן הוא בלא טעם וצורך טעם אחר דאיכא למיחש שיש בו משום דרכי האמורי ושיש בו שמץ עכו"ם והוא מהר"ן ע"ז דף י"א שכתב שלא אסרה תורה אלא חוקות של עכו"ם ודברים של הבל ובטלה וכולן יש בהן צורך עכו"ם עיי"ש. ואפשר שפליגי בדבר שאין שייך כלל חשש שמץ עכו"ם ונחוש. שלמהרי"ק יהיה אסור ולהר"ן ופסק הרמ"א יהיה מותר.

ועוד חידש מהרי"ק קולא שאף באלו שהוא בלא טעם וצורך אלא לחוק הבל ושטות אינם אסורין אלא כשהוא עושה כדי לדמות אליהם ולא לתועלת ידועה והוכיח זה מתוספתא שתניא האומר אל תפסוק בינינו פן תפסק אהבתנו יש בו משום דרכי האמורי ואם מפני הכבוד מותר הרי לך דכל שהוא משום תועלת וכבוד מותר אע"ג דהרגילו בו אמוריים משום חוקים ומטעם זה התיר הקפ"א לרופאים אף אם היה באופן האסור בלא זה כגון אם היו לובשין משום חוקים או בגד שיש בו נרנור פריצת צניעות ועונה

על הבאנק אבל כיון שהתנו שהבאנק מוכרח למכור דק לו אסור, לא מבעיא אם התנו זה באופן שיהיו שני הצדדין מוכרחין לקיים בדיני הערכאות שהוא כנעשה הקנין רק עבורו שאסור אף אם יקנו הבאנק במעותיהם דהוא כהלוו לו המעות שלהם. ואף שלא קנה בדיני ישראל מ"מ מאחר שקנה בדיני הערכאות שיהיה מוכרח לקיים הוא כקנה הוא מהישראל. ואולי בכה"ג שיקנה בהכרח מצד דיני הערכאות יקנה גם מדין התורה אף שאין שליחות לעכו"ם משום דאין לך גמר דעת גדול מזה אם המוכר להבאנק יודע מזה דהוא עבור הישראל דהוא כמקנה להישראל ע"י המעות שקבל בהבאנק וכמו אם היה לוקח המעות מע"ג קרקע ברצונו להקנות לו. אלא אף אם התנו זה באופן שלא יהיו מוכרחין לקיים בדיני הערכאות נמי יש לאסור כשידוע להמוכר שע"ד זה קונה הבאנק כיון שמדרך הבאנק לקיים מה שמבטיחים ואף אם נימא שאין בזה איסור ריבית מדאורייתא מ"מ הערמת ריבית וראי הוי. ולכן צריך לעשות בהיתר עיסקא ולהסביר להלוו והמלוו ענין העיסקא.

ידידו,

משה פיינשטיין

סימן פ

אם מותר ליתן תודה בספרו שמדפיס למי שהלוו לו כסף להדפסת ספרו

י"ב אדר ראשון ת"ש.

מע"כ ידידי הרה"ג מהר"ר בן ציון אייזענ-שטאדט שליט"א.

נראה לע"ד שבלשון תודה כמו שאסור לומר להמלוו עבור הלוואתו מדין ריבית דברים אסור גם לכתוב ולהדפיס אבל יכולין לכתוב בלשון הודעה שיתברך מן השמים. כי הא זה אמת שיתברך בזכות מצותו הגדולה ונמצא שהוא רק הודעה וספור דברים בעלמא שוראי מותר לפרסם איך שלוח מפלוני סך כך וכך אף אם יהיה מזה להמלוו הנאה ממה שנתפרסמו חסדיו כי מצוה לפרסם עושי מצוה אם אין מקפידין להסתיר לכן גם בכתב ודפוס רשאי לפרסם לכתוב בנוסח כזה "ברכה נתונה מהשי"ת לפלוני הגומל חסד והלווה להדפסת הספר כך וכך" או דוגמא של נוסח זה. שלשון כזה הוא רק הודעה וספור דברי אמת שיש ברכה מהשי"ת לפלוני שגמל חסד בהלוואתו.

משה פיינשטיין

החדש הרוב ממקום שהוא אבל בבאו מקצת שממקצת הראשון כבר נסתלקו חומרי המקום ההוא לא יאסרו שוב אף כשנתוספו במשך הימים עד שהיו הרוב. וראיה מהח"י שם שלדעת קצתם שסברו שכיון שברחו אנשי הקהלה מהעיר והיו מיואשים שתבנה העיר בטלו חומרותיה והנהגותיה ואף שתחזור ותבנה אפי' בדור הזה לא יתחייבו לאשר ולקיים מנהגים הקדמונים והשיב להם רק שהצבור לא נתיאשו מלחזור משמע שתודה להם שאם נסתלק מהם חיוב מנהגם לא יתחייבו שוב וכ"ש בכאן שהוא במק"א שכבר נעשה על מקצת הראשון שם קהל אחר שלא יתחייבו שוב אף כשניתוספו מקצת מקצת ער שנעשו הרוב.

ובכלל במנהגי הבגדים יש להסתפק טובא אם יש לזה חשיבות מנהג כיון דאין בזה חשש ממש ולא עדיף ממנהג דאין רוחצין שני אחין בכבול ויציאה בקורדקיסין בשבת בבירי וישיבה על ספסלי נכדים בשבת בעכו בפסחים דף נ"א שאינם ברין מנהג ממש וגם מסתבר שלא היה מנהג הבגדים ע"פ חכם לכל המדינה שינהגו כן דלא מסתבר שיתקנו להתנהג לאסור ללבוש בגדי צמר שסתם בגדים שבתורה הם צמר או פשתים אלא שת"ח נהגו לעצמן לסלסול בעלמא והותחלו גם הרבה מהעם להתנהג כן מעצמן וכן היה זה בבגדים ארוכים כת"ח שודאי לא הנהיגו זה בדרך מנהג לאסור בגדים קצרים אך הנהיגו מעצמן. וא"כ ודאי קיל מנהג כזה שאין לחייב להתנהג כן במק"א.

אבל הבגדים שיש בהן פריצות ממש שנעשו מחדש בבגדי נשים אף שבעוה"ר כיון שגם הישראליות מלבושות בהן גם מתחלה אין להחשיבן מלבושי נכדים מצד עצם הבגדים אבל עצם הפריצות אולי יש להחשיב מחוקות העכו"ם וממילא יש לאסור בגדים אלו לישראליות לבר ענין הפריצות מצ"ע גם מצד מלבושי נכרים. ומה שמצריך מהרי"ק בנדנוד פריצות ודרך גאות גם שפרשו הישראלים ממנו משום צניעות שמשמע דבלא פרושו ממנו ליכא איסור ולא אמרינן דיאסר משום דהפריצות גופה הוא חוק העבו"ם, אפשר הוא רק בנדנוד פריצות כהא דבגדים אדומים וכדומה אבל בבגדי פריצות ממש אפשר אף בלא הנהיגו עדין לפרוש ואף בלא פרושו יש לאסור. וצ"ע באיסור זה. אבל למעשה הא ודאי בגדים אלו יש לאסור על הנשים מצד עצם הפריצות אף אם נימא שליכא בהו האיסור משום מלבושי נכרים. ובמלבושי אנשים אין שייך זה.

ידידו.

משה פיינשטיין

דמ"מ כיון שהוא לובש לתועלת מותר. (ובזה אפשר שיש להצריך שיהא ניכר שעושה רק לתועלת ולא מחמת שרוצה להתדמות לעכו"ם כדהבאת ממהר"מ שיק. ואין מובן לשון שיהא מוכרח מתוך מעשיו שהבאת ממהר"מ שיק שזה א"א להכיר מתוך הלבישה אלא הכוונה נראה שידוע לכל שיש בהלבישה תועלת וממילא הוא כאנן סהדי שבשביל התועלת הוא לובש ולא מצד התדמות לעכו"ם.) וזהו גם כוונת הרמ"א כיון שהביא זה ממהרי"ק ובמהרי"ק מפורש כן. וא"כ פשוט שאין שום שמץ איסור בסתם בגדים שלובשין במדינה זו אף שגם הנכרים לובשין בגדים אלו מדין מלבושי נכרים דאין בהם חשש שמץ עכו"ם ונחוש וגם לא דבר תמוה אלא לנוי וכדומה.

וגם בל"ז אין שייך איסור מלבושי נכרים דהא כמעט כל בני ישראל לובשין מלבושין אלו וא"כ מי אומר שהם מלבושי נכרים והישראלים לובשין בכאן במלבושיהם ומדוע לא נאמר שמתחלה הם גם מלבושי ישראל דלא נקבע כלל מתחלה להנכרים ואח"כ גם להישראלים דמתחלה הא נעשו גם לישראלים. ולכן אף להגר"א בבאוריו סוף סק"ז שפליג על הר"ן ומהרי"ק והרמ"א וסובר דבכל מלבוש המיוחד לנכרים אסור ג"כ הא מתיר בגדים שהיינו לובשין בלא"ה פ"י לא בשביל שהנכרים לובשין באלו אף שקדמו הנכרים ללבושן וכ"ש באלו הבגדים במדינה זו דלא קדמו הנכרים כלל דמתחלה הם גם לישראלים כמו לנכרים שליכא איסור.

וא"כ אף אלו שבאו מפולין לכאן רשאים להתלבש בבגדים שלובשין בכאן דכיון שאין איסור כלל וגם הא לא נחשבו מלבושי נכרים כלל הרי הוא כמשנה מבגדי יהודים שבמקום אחד לבגדי יהודים שבמקום אחר שאין שייך בזה שום חשש איסור. ואף שבגדי המקום שבאו משם היו לאיזה זהירות יתירה כמו מקומות שלא לבשו אלא בגדי משי מצד חשש שעטנז או שלבשו בגדים ארוכים שהוא לצניעות יתירה וכבגדי ת"ח כיון שעכ"פ ליכא איסור ללבוש בגדי צמר וליכא פריצות בבגדים שלובשין בכאן והוא בא להשתקע כאן ואין דעתו לחזור רשאי לנהוג אף כקולי המקום שבא לשם בדאיתא בש"ע יו"ד סי' רי"ד סעי' ב' ובש"ך שם סק"ח ובמג"א סי' תס"ח סק"ט אף שהיה מנהג קבוע בבל המקום. ואם לא היה מנהג כל המקום רק אבותיו נהגו ללבוש בבגדי ת"ח ובגדי משי אין חיוב בלל על הבן להתנהג בחומרות אביו כדהאריך בזה הח"י בסי' קכ"ו. ומה שהבאת שחייבים בני ישוב חדש להתנהג במנהג העיר שיצאו משם רוב בני ישוב החדש. הנה לא שייך זה אלא בבאו מתחלת הישוב במקום